UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R. P. Antonii De Escobar Et Mendoza, Vallisoletani, Societatis Iesv Theologi, Vniversæ Theologiæ Moralis, Receptiores Absqve Lite Sententiæ nec-non Problematicae Disquisitiones ... Volumen ...

Ivstitia Et, Ivs. Sex Libris totidem Tractatus appono, nempe de rerum Dominio, de Restitutione, de Contractibus Gratuitis, de Contractibus Onerosis, de Contractibus Fortunæ, de Contractibus Adminicularis, de Quasi-Contractibus, & nonnullis Innominatis

Escobar y Mendoza, Antonio de

Lugduni, 1663

2. De Sponsione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-80681

Visual Library

3 *Aſſecuratore poteſt aliquid retinere quando neſcit certo, rem perueniſſe ad portum.*

Quando aſſecurator neſcit certo, rem ad portum peruentaſſe, poteſt aliquid accipere, non ratione contractus præciſe, vtpote inualidi, ſed ratione contractus cum periculo iuxta maius vel minus periculum, cui ſe expoſuit, iuxta prudentis arbitrium. Mol. *tr.* 2. *d.* 507. *n.* 3.

Qui per Aſtrologiam, vel aliunde nouit, non futuram tempeſtatem in pelago, aut ex litteris amicorum accepit mare tutum eſſe, & à latronibus immune, poteſt tantum accipere, quantum acciperet alter aſſecurator, qui hæc ignoraret. Quia non videtur eſſe deterioris conditionis alijs, qui hoc ignorant, ſicut enim merces vendi poſſunt pretio currenti, etiam ſi quis ſciat, cito aduehendas eſſe in magna quantitate viliuſque æſtimandas, ita etiam obligatio hęc poteſt vendi pretio, quo communiter à peritis æſtimatur. Leſ. *l.* 2. *c.* 28. *n.* 27. Fill. *tr.* 37. *n* 8.

4 *Qui per Aſtrologiam, vel aliunde nouit haud futuram tempeſtatem, poteſt integrum aſſecurationis pretium accipere.*

At mercator, qui ſciens nauim perijſſe petit aſſecurationem, inualide contrahit. Qui dolus adeſt ex parte mercatoris, qui eo ipſo, quod petit aſſecurationem: indicat rem non perijſſe. Verùm ſi certus omnino non ſit, videtur poſſe aliquid accipere iuxta prudentis arbitrium perpenſis omnibus circumſtantijs. Fill. *tr.* 37. *n.* 6. Azor. *p.* 3. *l.* 11. *c.* 18. *dub.* 9. Bon. *de contr. d.* 3. *qu.* 9. *p.* 5. *n.* 3. Leſ. *l.* 2. *cap.* 28. *n.* 25 & 26. Mol. *tr.* 2. *d.* 507.

5 *Inualide contrahit, qui ſciens nauim periiſſe, aſſecurationem petit.*

Quatuor res ſunt, quæ aſſecurari aſſolent. Primo, merces ſiue terra, ſiue pelago. Secundo, pecuniæ, ſiue quæ transferuntur de loco ad locũ mari, vel terra, ſiue quæ ſunt debitæ, vt ſi Antonio debeat Ioannes centum mercator ea pro quinque aſſecuret. Tertio eſt libertas, vt cum quis nauigans ac Turcarum periculum curat ſibi aſſecurari libertatem. Quarto, vita vt ſi amico mutuaui pecuniam ad annos quinque quam me amiſſurum timeo, ſi intra annos quinque amicus moriatur, poſſum petere aſſecurationem vitæ illius, traditis aſſecuratori quinque pro centum, ita vt ſi amicus intra quinquẽnium obeat, aſſecurator pecuniam, quam mutuaui amico, ſoluere teneatur. Quia vterque ſubit æquale periculum lucrandi, & perdendi. Syluest. *v. Negotium*, *q.* 4. Lopez *de contr. l.* 2. *c.* 16. Regin. *l.* 25. *n.* 384. Azor. *p.* 4. *l.* 11. *c.* 18. *q.* 8. Fill. *tr.* 37. *n.* 11. & 13.

6 *Quatuor res ſunt, quæ ſolent aſſecurari.*

7 *Fraudes quæ interuenire ſolẽt in aſſecuratione indico.*

Denique te fraudes, quæ interuenire aſsolent in contractu aſsecurationis tam ex parte aſsecuratoris, quam aſsecurati, admoneo. Duæ ſunt ex parte aſsecuratoris. Vna quidem, ſi nõ habeat ſufficientia bona vnde poſſit ſoluere, ſi res aſsecurata pereat. Altera, ſi facciat aſsecurationem in re, quam certo nouit, eſse in tuto conſtitutam. Ex parte autem aſsecurati, ſeu domini rei, quæ aſsecuratur duæ aliæ poſsunt adeſse. Prima, ſi quando ſcit certò rem ſuam perijſse, tamen cum alio conueniat, vt aſsecuret. Secunda, ſi loco rei aſsecuratæ ſubſtituat aliam rem minoris æſtimationis, vel nullam, tunc enim inualidus erit cõtractus Azor. *p.* 3. *l.* 11. *c.* 18. *q.* 9. Bo. *de contr. d.* 3. *q.* 9. *pun.* 3. *n.* 4. Garzias *de contr. p.* 2. *c.* 15. Sot. *de iuſt. l.* 6. *q.* 7.

CAPVT II.

De Sponſione.

8 *Quid ſponſio.*

SPonſio eſt contractus, *in quo duo de veritate, vel euentu alicuius rei contendentes, ſibi vicißim aliquid ſpondent, vt id eius ſit, qui veritatem, vel euentum fuerit aſſecutus.* Contractus hic ſua ex natura eſt licitus. Quia quòd vnus ſe exponat periculo aliquid committendi, ſi non euenerit, quod dictitat, vel certum non ſit, quod affirmat, commutabile eſt pro ſimili periculo, cui alter ſimiliter ſe exponit. Sic omnes Doctores,

9 *Tres conditiones ad eius inſtitiam requiruntur.*

Tres conditiones ad iuſtitiam huius contractus requiruntur. Prima, vt cum æquali incertitudine ſit etiam æqualitas in re, quu ſpondetur. Secunda, vt contendens vterque ſit dubius de futuro euentu, ſeu de re, de quæ cum altero contendit. Tertia, vt vterque in eodem ſenſu accipiat id, de quo certatur. Garzias *de contr. p.* 2. *c.* 13. Molin. *tr.* 2. *d.* 508. Azor. *p.* 3. *l.* 11. *cap.* 19.

10 *Non poteſt ſponſionem facere qui certo ſcit rem, de qua diſputatur.*

Qui certò nouit rem de qua certatur, vel ex ſcientia, vel ex diuina reuelatione, vel ex ſenſuum experientia, non poteſt licitè ſponſionem facere. Quia non eſt æqualis conditio ex parte vtriuſque, is namque, qui certò rem nouit haud ſe amiſſionis fortunę exponit. Attamen ſi res tantum ſit nota ex opinione probabili, aut ſignis, inditijs, coniecturisve probabilibus, aut ex fide, ſeu authoritate ſolum humana, licita erit ſponſio. Quia hæc omnia poſsunt fallere, cum certam cognitionem non pariant, ſed ſolum probabilem. Lopez *p.* 2. *Inſtr. c.* 18. *de contr.* Sanch. *to.* 1. *opuſc. c.* 8 *dub.* 13.

11 *Quid ſi poſtea dubitare inciperet.*

Qui verò certo rem ſciret, & poſtea dubitare inciperet, poterit ſpondere. Quia ſaltem in ſua ęſtimatione ſe ſe alicui amittendi periculo exponit, etiamſi alius ex ſua pertinacia verè amittat. Idem dixerim de eo, qui reputans id, pro quo ſpondet, eſse omninò certum, ſpondet, & lucratur, quia res ita contigit, re vera tamen poſtea comperit, non fuiſse ita certum, ſed ſe ſe expoſuiſse periculo amittendi.

Quia licet peccauerit ſpondendo ob conſcientiam erroneam, tamen poteſt retinere id quod lucratus eſt, nam res erat incerta, & ſe periculo amittendi, vel ignorans expoſuit. Mol. *tr.* 2. *d.* 508. Bonac. *de reſt. d.* 2 *p.* 1. *n.* 18.

12 *Sponſiones de re illicita prohibita.*

Sponſiones cum conditione illicita, ſunt illicitæ, & legibus ciuilibus damnatæ. Quia ſpe lucri homines inducuntur ad delinquendum in huiuſmodi ſponſionibus. Vt ſi quis in menſa ſe ſuperaturum alterum in edendo: aut bibendo ſpondet, datur peccati occaſio in temperantiæ violatione. Azor. *p.* 3. *l.* 11. *c.* 19. *q.* 6. Fill. *tr.* 37. *n.* 27. Diana *p.* 7. *tr.* 9. *reſ.* 69.

13 *Qui poſt ſponſionem, implere non vult.*

Sponſione facta inter Antonium, & Ioannem, quod Antonius currendo, vel ſaltando Ioannem vincat, deinde Ioannes non vult currere, aut ſaltare, obligatur Antonio ſoluere,

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Debet ſponſionem ſoluere.

quod depoſitum ſponſione fuit. Quia iniuſtè renuit adimplere contractum. Et quia conditio adimpleta cenſetur. Azor. *p* 3. *l.* 11. *c.* 19. *q.* 7. Fill. *tr.* 37. *n.* 28.

Licitæ ſunt per ſe ſponſiones pro vita, & electione Cardinalium, ſed prohibitæ.

14 Licitæ ſunt per ſe ſponſiones ſuper vita morte, vel futura Cardinalium electione, quia ſunt de re, & euentu dubio, iure tamen poſitiuo prohibentur ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ reſeruatæ ſummo Præſuli. Imo, & irritæ redduntur, ac proinde lucrum eis ſponſionibus acquiſitum in foro conſcientię eſt reſtituendum. Ita Greg. XIV. *in conſtit. Cogitnos deprauata*, die 28. Martij anno 1591. apud Quarantam *v. Electio.*

CAPVT III.

De Sortibus.

Sortium diuiſoriarũ hîc ſermo.

15 DE ſortibus diuinatorijs, quando ſcilicet per eas inquiritur de futuro euentu, & de ſortibus conſultatorijs, quibus inquiritur diuinum conſilium, &c. egimus ad primum Decalogi pręceptum. Hic ſermo procedit de ſortibus diuiſorijs, vt cum ſortes mittuntur ad aliquod commune inter multos diuidendum. Nam quia inter ipſos non conuenit, quam partem quiſquam debeat accipere, ſortibus id committunt. Fill. *tr.* 37. *n.* 35. *&* 36.

Quidnam ſortes diuiſoriæ, earũ differentia.

16 Contractus ergo ſortium eſt ille, *quo aliqui ius habentes in re aliqua, conueniunt, vt mittantur ſortes, quibus conſtet, quiſnam illam debeat obtinere.* Pro varietate autem pacti etiam variæ poſſunt eſſe ſortes. Alię enim *luſoriæ ſunt*, vt in ludo, aliæ *Electoriæ*, quæ ad electionem faciendam ordinantur, aliæ alijs modis. Ex hac definitione colligo, in huiuſmodi contractu poſſe duos contractus aliquando interuenire. Primus eſt emptionis, & vēditionis, in quo emptores ſunt ij, qui concurrunt, ad eam rem habendam per ſortes, venditor autem eſt is, qui rem illam ſortibus exponit. Secundus eſt ipſe ſortium contractus, inter eos qui ad ſortes concurrunt. Filliuc. *tr* 37. *n.* 38. Mol. *tractat.* 2. *d.* 509.

Licitus hic contractus ſi fraus abſit.

17 Si fraudes abſint, & inęqualitates ſortium contractus licitus eſt. Quia quod ſinguli inuicem in fauorem cæterorum periculo ſortis exponant ęquale ius ad rem aliquam, vel quam partem ex ea debeant accipere, eſt commutatio quædam æqualis, ac conſequenter erit iuſta. Dixi, *ſi fraudes abſint*, nam ſi in ſortibus mittendis, aliquid fiat, quo aliqui eorum, inter quos ſortes mittuntur, minus ſint expoſiti commodo lucrandi, vel periculo amittendi, eſſet contractus iniuſtus. Quare ſi quis rem ita diſponat, vt ſors vnum contingat determinatum, & non alios, tenebitur reſtituere reliquis id totum, quod ſinguli contribuerunt. Filliucius *tract.* 37. *numer.* 39. & alij communiter.

Prohibita eſt in Eccleſiaſticis beneficiis electio per ſortes.

17 Porrò electio per ſortes in Eccleſiaſticis beneficijs prohibita eſt, ſecus in alijs rebus. Vnde ſi reliqua adſint requiſita, fieri poteſt. Sic ſorte eliguntur virgines, quæ dotem recepturæ ſunt ex multis habilibus. Sic in conclaui ad electionem ſummi Præſulis diſtribuuntur cubicula, & eliguntur qui, in quo debeant collocari. Fili. *tr.* 37. *n.* 41.

De inſtit. contractus qui El lotto dicitur, in quo quinq; concurrunt perſonarum genera

19 Porro in contractu ſortium, qui Italice dicitur *Il lotto*, vbique vſitato, quinque perſonarum genera interueniunt. Primo enim ſunt Domini rerum, quę ſortibus exponuntur, qui videntes eas lucrantur pretium, & iuſtum earum valorem. Secundo ſunt ij, qui contribuunt, & diuidunt inter ſe ſortes vt is lucretur, in quem ſors, vt aiunt, beneficiata, cadit. Tertiò ſunt miniſtri, qui publica authoritate taxant valorem rerum circa quas mittendæ ſunt ſortes, accipiunt contributiones, & nomina eorum, qui volunt contribuere, demum extrahunt ſortes, & rem totam fideliter exequuntur, eis competenti ſtipendio deputato. Quartò ſępè ſunt pauperes, & pia loca, quibus applicatur aliqua pars eius, quod quis ſorte lucratur. Quinto denique lucrantur ij, qui plus contribuunt, quibus ſæpe ſolet ob id aliquid donari. Verùm domini rerum, quæ ſortibus exponuntur, licite earum iuſtum pretium lucrantur. Quia iuſto contractu, nempe venditionis eas acquirunt, vt ſuppono. Is autem, in quem ſors beneficiata cadit abſque aliqua fraude, eam licite lucratur, quia omnes ſunt æqualiter expoſiti lucro, & periculo, & omnes liberè conſenſere, vt is, in quem ſors caderet poſſet rem illam licite habere. Miniſtri vero licite recipiunt ſtipendium laboris ſui, modo tres adſint conditiones. Prima, vt ſtipendium non excedat iuſtum rigoroſum. Secunda, vt non ſit plures, quam neceſſarij eſſe videantur. Tertia, vt non plus temporis in eo negotio inſumant, quam neceſse ſit. Molina *tractat. ſecund. diſputatione* 509. Et quidem ſtipendium pro miniſtris ſoluendum à contributoribus; quam à rerum venditore. Quia huiuſmodi miniſterium eſt in bonum contribuentium potius, quam venditoris. Demum ex rebus expoſitis aliqua in pios vſus poſſunt applicari. Quia eiuſmodi applicatio fit omnium in id concurrentium conſenſu, ac præterea publica authoritate. Mol.

CAPVT IV.

De Ludo.

Ludi definitio.

20 LVDVS eſt contractus, *quo ludentes inter ſe paciſcuntur, vt victori cedat, quod vterque depoſuit.* Quilibet colluſorum poteſt à contractu ludi, quoties voluerit, re integra, reſilire, quando vero res non eſt integra, ideſt, quando vel ſors iam incepta eſt, non licet reſilire antequam ſors conſummetur niſi alter conſentiat. Quia ratio contractus poſtulat ne alter ab eo reſiliat cum alterius contrahentis inuiti damno. D. Tho. 2. 2. *q.* 168. *a.* 2. Leſ. *l* 2. *c.* 26. *n.* 1. Fill. *tr.* 37. *c.* 4. Azor. *p.* 3. *l.* 5. *c.* 24. *q.* 7.

Ludus per

21 Ludus ſua ex natura eſt licitus, & ex ſe res indifferens, ſi tamen ob honeſtos fines ineatur, bonus, & honeſtus erit fieri poteſt illicitus ex circum-